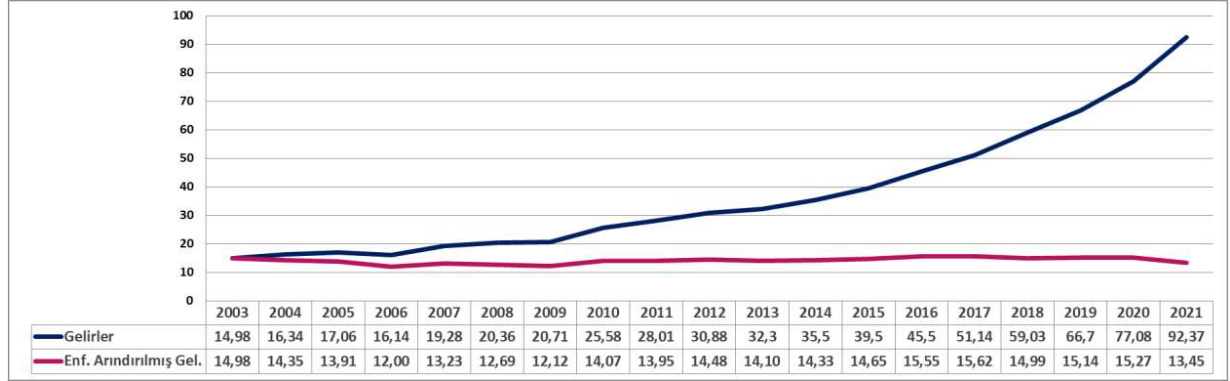

Ekonomist - TELKODER

15 Aralık 2022

- **Telekom (sabit hat, mobil, internet) sektörü 2022 yılını nasıl geçirdi, önemli dönüm noktaları neler oldu, sektör ne kadar ciro büyüklüğüne ulaştı?**

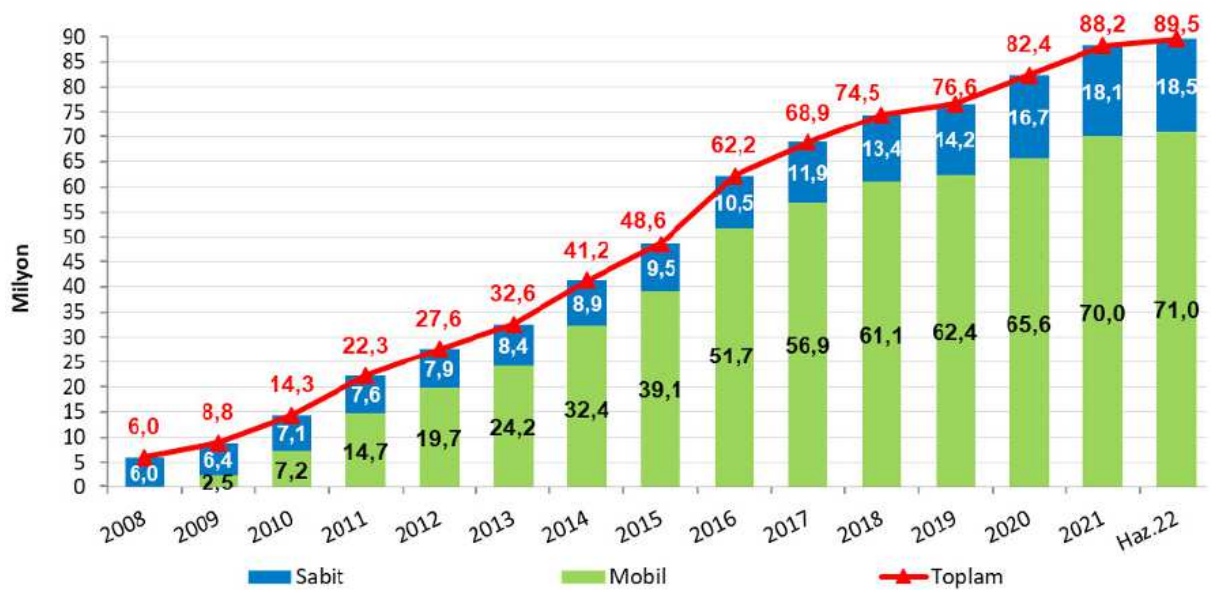
Elektronik haberleşme hizmetleri sektörünün 2021 yılı büyüklüğü 92,37 Milyar TL olarak belirlenmiştir. Sektör gelirlerinden enflasyon etkisinin arındırılması ile zaman içerisinde sektördeki reel büyüme de gözler önüne serilmektedir. Bu çerçevede, TÜİK enflasyon verilerini kullanarak yapılan hesaplamalara göre, 2003 yılından itibaren sektörde dikkat çekecek seviyede bir büyüme olmadığı görülmektedir.

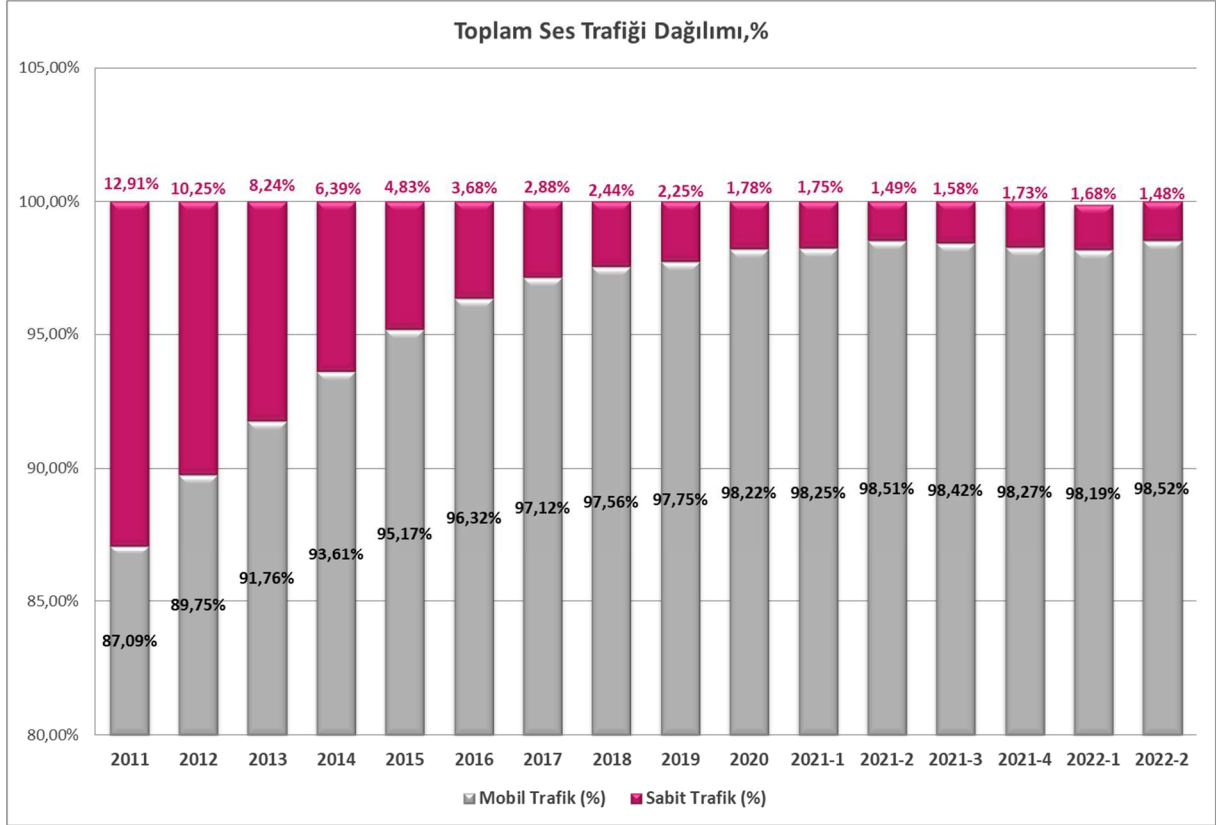
2003 yılında 14,98 Milyar TL olan enflasyondan arındırılmış elektronik haberleşme gelirleri, 2017 yılında 15,62 Milyar TL iken 2021 yılında yaşanan ciddi enflasyon artışı sebebi ile 13,45 Milyar TL'ye düşmüştür. 2022 yılında ise enflasyondan arındırılmış elektronik haberleşme gelirlerinin en iyi ihtimalle 13 Milyar TL seviyelerinde olacağını tahmin ediyoruz.

Genişbant internet abone sayısının 2022 yılı ikinci çeyreğinde 89,5 milyona ulaşmış ve internet abone sayısının yıllık artış oranı ise %4,5 olarak gerçekleşmiştir.

Genişbant İnternet Abone Sayısı

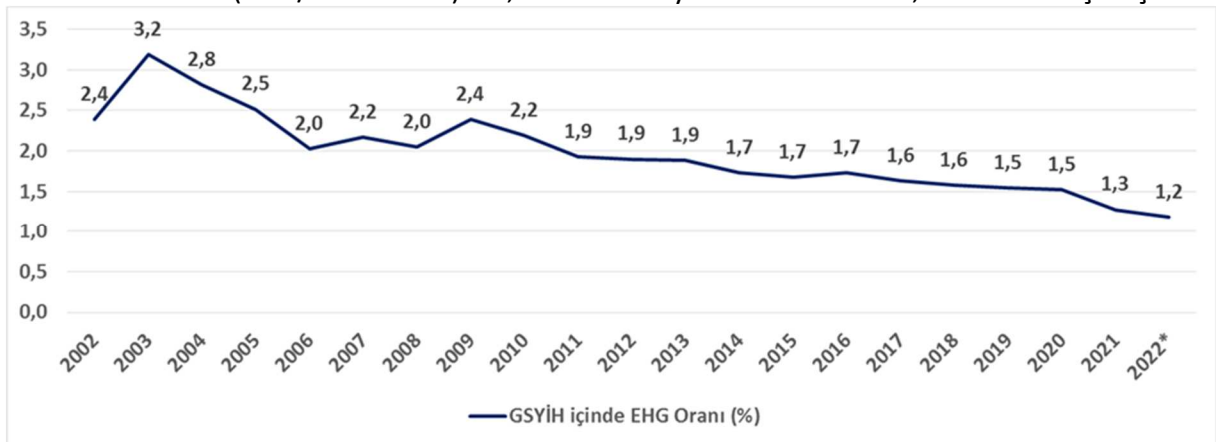

Bununla birlikte, toplam ses trafiği içindeki sabit ses trafiği oranı 2009 yılından bu yana ciddi biçimde düşmektedir. 2009 yılında toplam trafiğin %82,5'i mobil, %17,4'ü sabit ses iken 2022 yılı ilk çeyrek sonunda sabit ses trafiğinin oranı %1,68'e düşmüştür. 2022 ikinci çeyrekte ise bu oran %1,48 olmuştur. Avrupa Birliğinde sabit ses trafiği hâlâ %20 seviyelerindeyken¹, Türkiye'de sabit ses trafiğindeki bu hızlı düşüşün incelenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

- **Büyüme/daralma nerden kaynaklandı, neden? Sektör için çıkış noktaları neler olacak? 2023 için beklentiniz nedir?**

Türkiye'nin Gayri Safi Yurt İçi Hâsılası (GSYİH) içinde Elektronik Haberleşme Gelirlerinin (EHG) payı her geçen yıl mütemediyen azalmaktadır. Türk Telekom'un özelleştirildiği 2005 yılında GSYİH-EHG oranı (EHG/GSYİHx100) %2,5 iken 2021 yılında bu oran %1,3'e kadar düşmüştür.

¹ <https://www.statista.com/statistics/1180412/mobile-fixed-voice-traffic-europe/>

Yapılan çalışmalar; telekomünikasyon abone sayısındaki %10'luk bir artışın bazı ülkelerde GSYİH'da %3'lük bir artışa yol açtığını göstermektedir². Dolayısıyla, Cumhuriyetimizin 100. yılını kutlayacağımız yıl için beklentimiz Telekomünikasyon sektörünün büyümesi, GSYİH-EHG oranının arttırılmasıdır.

- **2023 yılında Telekom sektörünün ne kadar büyüklüğe sahip olmasını bekliyorsunuz? Sektörde önemli gelişmeler neler olacak? Önemli gündem maddeleri neler?**

2023 yılında sektörün ihtiyaç duyduğu adımların atılmaması halinde, sektör gelirlerinde enflasyon oranının üzerinde bir artış olması beklenmemektedir. Ancak sektörümüzün yapısı oldukça dinamik ve potansiyeli çok yüksektir. Sektördeki tüm oyuncuların işbirliği, siyasi kararlılık, ilgili kurumların destekleriyle aşağıda yer alan adımların atılması halinde sektörde gözle görülür ölçüde bir büyümenin sağlanabileceğine ve bu gelişmenin ülke ekonomisine de kaldıraç olacağına inanıyoruz.

- Sektörde rekabet geliştirilmeli, alternatif işletmecilerin güçlenmesi için uygun ortam oluşturulmalıdır.
- Fiber altyapının ülke çapında hızla yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.
- Veri Merkezlerine verilecek desteklerin Türkiye genelinde ve hiçbir beyaz alanı sınırlandırması olmadan verilmeli ve bütün işletmecilerin bağlandığı birden fazla İnternet Değişim Noktası kurulmalıdır.
- Kamu hizmet alımlarında, Uydu Haberleşme Hizmetlerine bir engel getirilmemeli, uygun görülen hizmetlerin ihalelerine yerli ve millî özel şirketlerin de girmesine imkân tanınmalıdır.

Ayrıca, dünya genelinde 2020 yılından bu yana yaşanan COVID-19 salgını bütün ülkeleri çeşitli yönlerden etkilemiştir. Elektronik haberleşme altyapısı güçlü olmayan ülkeler hem sosyal hem de ekonomik açıdan büyük zorluklar çekmişlerdir. Böylelikle fiber altyapının ekonomi için ne kadar büyük bir önem taşıdığı tecrübe edilmiştir. Bu nedenlerle, 2023 yılının ülkemizin fiber altyapısının yaygın olarak tesisinin önündeki engellerin kaldırıldığı bir yıl olmasını umuyoruz. Fiber altyapı hızlı ve yaygın olarak tüm Türkiye'de tesis edilmeli, altyapı bir üstünlük aracı olmaktan çıkmalı, esas rekabet sunulan hizmetlerde olmalıdır.

² Matalqah, M.M. and Warad, T.M. The Impact of Telecom Infrastructure on the Economic Growth. International Journal of Economics and Financial Issues, 2017, 7(3), 423-428.